

ԳՐԱԿԱՆ

ՋԵՆՈՐԻՆ ԵՐԱԶԸ

Իճնհսունական թուականներուն էր: Հայաստանը նոր էր անկախացած:

«Դէպի Երկիր» կարգախօս մը սկսած էր զարգանալ սփիւռքի մէջ: Շատերու համար այդ կարգախօսը, պարզ ու հասարակ լոգունգ մըն էր: Իսկ Բիչերու համար. կարգախօս մը ըլլալէ աւելի պատգա՛մ մըն էր, որ կը խօսէր իրենց սրտին: Բաղձանք մը, հայրենիք տեսնելու, Սարտարապատը, Ս. Էջմիածինը, Ծիծեռնակաբերդը տեսնելու, հայոց պատմութիւնը վերապրելու:

Այդ Բիչերէն մէկն էր Ջենորը, որ ազգային, հասարակական ամբողջ կեանք մը վարած էր... միշտ «մեծ երազ»ին համար, ի՛նչ փոյթ որ իրեն համար հեռո՛ւ եւ գրեթէ անիրականացալի կը թուէր այդ երազը:

1988-ի Մեծ Երկրաշարժի օրերուն, Սովետական Միութիւնը սկսած էր ճարճատու մի ճշանցներ ցոյց տալ: Եւ օրէ օր, Ջենորի եւ իր համախոհ ընկերներուն համար, այդ «մեծ երազ»ը սկսած էր կամաց կամաց մարմին առնել իրենց երեւակայութեան մէջ, մինչեւ այն օրը, երբ Հայաստանի ժողովուրդը մեծով ու պզտիկով ԱՅՈՒՆՍԻ Հայաստանի անկախութեան գործընթացին:

-Ես Հայաստան երթալու միտք ունիմ, այս տարի տղաս կ'աւարտէ քրժըշկութիւնը, սակայն գալ տարի ամառը Հայաստան երթալ կ'ուզեմ,- կ'ըսէր Ջենոր իր մտերիմներուն, հայրենիք տեսնելու կարօտը աչքերուն մէջ:

Ջենորի համար, մեծ պատրաստութիւն մըն էր ասիկա, քանի Ամերիկա հաստատուելէն վերջ, քառասուն տարիէ ի վեր երկրէն դուրս չէր ելած: Ո՞ւր

պիտի երթար...: Դիշեր ցերեկ չարաչար աշխատած էր զաւակներուն ապագային համար: Զաւակներո՛ւն... որոնք ուսում առնելէ ետք, մա՛րդ պիտի ըլլային օր մը... եւ ինք պիտի դադրէր այլեւս աշխատանքէ, եւ իր տարիներու վազվճուռի պտուղները պիտի վայելէր: Ու այդ վայելքներու առաջինը անկասկած պիտի ըլլար Մայր Հայրենիքը, այն «մեծ երազը», որուն համար ի՛նչ գիշերներ էր լուսցուցած ակումբներուն մէջ:

Տարիները եկան ու անցան... ու ամէն տարուան հետ Ջենորի երազները Բիչ մը աւելի շոգիացան:

Անդրանիկ զաւակը համալսարան աւարտելէն ետք, ուրիշ նահանգ մը փոխադրուելով հեռացած էր տունէն:

Բժիշկ տղան, որ Ջենորի աչքին լոյսն էր... երիտասարդ իտալացի աղջըկայ մը հետ Լաս Վեկասի մէջ գաղտնաբար ամուսնանալով, հիմա տուն բերած էր իր հարսը, ու ծնողքին կը ներկայացնէր իր կինը, որ տաս տարեկան զաւակ ալ ունէր նախկին անյաջող ամուսնութենէն:

Այսօր մեծ հարուած չէր սպասած Ջենոր: Արեւելի իր կրթութեան ու սովորութեան անյարիր բան էր պատահածը, որ կատարեալ իրողութեան առջեւ դրած էր հիմա զինք:

Տարիներու իր գուրգուրանքը, քժշկական համալսարանի ծախսերը... մէկ վայրկեանի մէջ հիմա յօդս ցնդեցուցած էին իր երազները: Հապա՞ սա «հարս»ին տասնամեայ որդին... «Քիւս-ֆիլլու պէլա» մըն ալ ասի, կը մտածէր հիմա ան:

Ա՞յս պիտի ըլլար սպասած գնահատանքը իր զաւակէն: Ու Ջենոր երախա-

յի մը պէս կու լար իր մեղութեան մէջ: Երկու որդիները արդէն կու գացած էին ամերիկեան ոստանին, ու ինք պարտուած էր իր աւելի քան յիսնամեայ ազգային ու հասարակական վաստակին ծանրութեան տակ կ'աւանդէ:

Ջենոն ստիպուած տեղի կու տար սա ամերիկեան քարտէսին առջեւ, որոնք այնքան հարազատ էին իր ամերիկեան զաւակներուն եւ որքան խորք իր արեւելի կրթութեան:

Դուստրը՝ իր կարգին հայ տղու մը հետ նարոտ կ'ապելու ամէն ճիգ կը թափէր հիմա... հակառակ Ջենոնի կամփին:

-Տղան արհեստ չունի, ուսում չունի, ինչպէ՞ս պիտի հոգ տանի բեզի...,- կ'առարկէր յաճախ Ջենոն, անյարմար նկատելով այս ամուսնութիւնը:

-Տղան պէշպօլի քարք կը ծախէ, տէ՛տի... ես ալ կ'աշխատիմ, կ'ապրինք միասին,- կը փորձէր համոզել աղջիկը:

Ջենոնի համար սա պէշպօլի քարքերը պարապ բաներ էին, մարդ ինչպէ՞ս կրնայ սա պարապ քարքերը ծախելով ապրիլ, ընտանիք պահել, հապա՞ եթէ վաղը շուտով զաւակներ ալ ունենային:

Մտահոգութիւններ ու ցաւեր, որոնք մէկգմէկու կը յաջորդէին ու օրէ օր աւելի կ'ընկճէին սիրտը Ջենոնին:

Դուստրը որ քարձրագոյն ուսում ալ ունէր, հակառակ ծնողին կամփին, վերջապէս նարոտ կ'ապեց պէշպօլի սիրահար իր ընկերոջ հետ: Տարի մը չանցած նաեւ քախտաւորութեան նաեւ առջինն մանչ զաւակով մը, զոր անւանեցին Ջենոն, մեղմացնելու ցաւը՝ ցաւատանջ հօր:

Սակայն Ջենոն աւելի ու աւելի կը տառապէր ի տես իր զաւակներու անյարմար ամուսնութիւններուն:

Շարաքներն ու ամիսները կը սահէին, սակայն Ջենոնի ցաւերն չէին անցներ, մինչեւ որ օր մը վճռեց... քանի մը ամիսէն Հայաստան երթալ,

փոխուիլ, մոռնալ ամէն ինչ... կին... զաւակ... գործ... ապրուստ...:

Մտածումներ... որոնք հիմա կարծես սկսած էին թեթեւցնել ցաւը Ջենոնին:

Ջուրը իր ճեղքը գտած էր... ամերիկեան այս քարտին ու կենցաղին դէմ պայքարին անգամ անիմաստ է, կը մտածէր հիմա ան:

Ու քանի մը օր ետք... երբ այլեւս ընտելացած էր կատարուած իրողութիւններուն, ու ճամբորդութիւնը այնքան մօտ կը թուէր սրտին, յանկարծ տխուր լուր մը յեղաշրջեց կեանքը Ջենոնին:

-Ի՞նչ է սա տխուր լուրը,- կը փորձէր կնոջմէ իմանալ հիմա ան, որ գին կանուխ տուն կանչած էր:

Կինը, խոհեմ գտնուելու համար, կամաց կամաց կ'ուզէր հաղորդել լուրը ամուսինին, սրտի տագնապ մը խնայելու անոր, որ կեանքի աշնան եղանակին մէջ, կեանքի վայելք կը փնտռէր ովկիանոսներէն անդին:

-Աղջիկդ հանգիստ չէ,- երեք կարն քառերով փորձեց սառ լուրը կտրել կինը:

-Ի՞նչ ունի... հիւսնո՞ղ է,- հարց տուաւ Ջենոն:

-Երանի՛ հիւանդ ըլլար... կը քուծուէր գոնէ:

-Հապա ի՞նչ ունի,- կրկին զարմացած հարց տուաւ Ջենոն, որուն դէմքին վրայ չղայնութիւնը սկսած էր ակօսներ քանալ:

-Աղջիկդ տուն գալ կ'ուզէ կոր: Ամուսինին հետ երէկ գիշեր կուտած է,- վերջապէս համարձակեցաւ աղջկան միտքը պարզել կինը:

Ջենոն պահ մը սառած մնաց: Պատասխան չտուաւ: Լո՛ւռ դիտեց կնոջ դէմքը, որ շատ քան գիտէր աղջկան կեանքէն, սակայն տարիներ ետք... միայն քանի մը քառով կը նկարագրէր աղջկան հոգեվիճակը:

Ջենոնին աչքին առջեւ յանկարծ եկան երկու անմեղ թոռները, որոնք

զոհը կ'ըլլային այս անյարմար ամուսնութեան:

Այս էր պակաս հիմա... կը մըտածէր ան:

-Շարժի՛ր... երբեք, ամուսինը չեկած աղջկան եւ չօնուխնդրուած տունը բերեմ, քանի մը կտոր ապրանք ալ ունի, անոնք ալ բերեմ, նայինք վերջը ի՞նչ պիտի ըսենք,- կացութեան լըջութիւնը պարզելով, կը շտապէր կիներ վայրկեան մը առաջ աղջկան երթալու:

Ջենոբի վրայ դոյլ մը պաղ ջուր թափեցաւ կարծես... «տիվօրս»ի նախերգանքը լսելով: Առաջ շատ լսած էր այս նախերգանքը ուրիշներու բերնէն, որոնք այնքան ազդած չէին իր վրայ: Բայց հիմա... տարբեր էր այս մէկը, երբ իր մորթին վրայ կը զգար ցաւը գալիսին:

Ու շատ չանցած... ընտանիքին ամսական ծախսերուն վրայ եկան աւելնալու փաստարաններու եւ դատարանի «պիլ»երը:

-Այս տարիքիս, ա՞յս էր պակաս... բոռնիկ մեծցուր, դատարան վազէ, փաստարանի վազէ,- կը մտածէր ան:

Ջենոբ մոռցած էր հիմա իր երկու որդիներուն ցաւը, ու ջանք եւ ճիգ չէր խնայէր աղջկան կեանքը փրկելու այս անյարմար ու դժբախտ ամուսնութենէն:

Արդարեւ՝ աղջիկը նոր գտած էր, որ ամուսինը ֆիլիքինցի կին մը ունէր նախապէս, եւ հիմա ալ ինքըրնէն իր վրայ ուրիշ «կըրփթէնտ»ներու հետ սիրային նամակներով եւ ժամադրութիւններով հանդիպումներ կ'ունենար գաղտնօրէն:

-Տեսա՞ր Ջենոբ, հա՛յ բող առնէ աղջիկը կ'ըսէինք, ահա հայ տղայ մը առաւ, տեսա՞ր ինչ դուրս եկաւ,- կը բողոքէր կիներ ամուսինին, որ այնքան կը ցաւէր իր երկու որդիներուն օտար ամուսնութեան համար:

Ջենոբ լուռ կը հեկեկար հոգւոյն խորը, ի տես աղջկան վիճակին եւ երկու

բոռներուն, որոնք հիմա մանկական անմեղունակ չարութիւններով կեա՞նք կու տային Ջենոբի տան... Թէ կ'անհանգրստացնէին տան երբեմնի խաղաղ մթնոլորտը:

Ու ամէն երկու շաբաթը անգամ մը տան դուռը կը զարնուէր: Երեխաներուն հայրը դատական հրահանգով զինուած հպարտօրէն կու գար երեխաները շաբաթավերջին իր տունը տանելու, «հայր»ութիւն ընելու անոնց... ամերիկեան ընդունուած սովորութեամբ:

Ջենոբի աչիքն առջեւ կատարուող այս պայքարը, աւելի կ'ընկնէր զինք:

Պայքար մը, որուն զոհերը երկու անմեղ բոռնիկներն էին, որոնք ոչինչ կը հասկնային դատարանի մէջ հիւսուած այն ոստայնէն, որ պիտի բռնէր սիրտը իրենց մանկունակ, այն սիրտը... որուն համար կը գուրգուրային իրենց ծնողքը՝ ամուսական բուռն պայքարի ընդմէջէն:

Ու այդ ոստայնին մէջ բռնուեցաւ նաեւ սիրտը Ջենոբին, որ աւելի ընկնեց զինք, տկարացուց հոգին, ու գամեց զինք անկողնին: Այն սիրտը, որ տարիներով կը տրոփէր հայրենիքին համար, «մեծ երազ»ին համար, ուր պիտի երթար, մոռնար պահ մը ամէն ինչ... կին... զաւակ... գործ... ապրուստ...: Պիտի մոռնար իր պարտութիւնը, որ կրած էր օտար հողին վրայ... ու անգամի մը համար, պիտի զգար հողին ուժը, հայրենիքի համը ու բոյրը:

Բայց...

Աւա՛ղ... Խաղաղականի այս փերուն վրայ, հոգին առաւել կլանուեցաւ նրբեղէն հմայով... խեղդելու չափ իր մէջ հանդիման ու վայելք կեանքին... յանուն զաւակներուն ապագային, ի՞նչ փոյթ, եթէ տենչն ու ըղձաճը ունէր երազ մը... «մեծ երազ» մը կեանքի կոչելու:

ՆԱՀԱՊԵՏ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ

667-2017